

MITÄ MERKITYSTÄ ON SOSIAALIPOLIITISELLA TUTKIMUKSELLA?¹

Heikki Hiilamo: *VTT, FT, professori, Yhteiskuntapolitiikan oppiaine, Sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto*
heikki.hiilamo@helsinki.fi

Janus vol. 22 (1) 2014, 69–76

Matematiikan opiskelija Lauri Kumpulainen kirjoitti hiljattain Helsingin Sanomien mielipidesivuilla otosikolla Ihmiskunta tekee itsemurhaa (HS 22.10.2013): ”Ilmastonmuutos ei ole ihmiskuntaa uhkaavista katastrofeista ilmeisin. --- Ilmastonmuutostakin suurempi uhka ihmiskunnalle ja maapallolle on työttömyyskriisi. --- Massiivinen työttömyys romahduttaa yhteiskuntia ja aiheuttaa jopa sotia. --- Ihmiskunnan polttavin kysymys on, mitä jälkiteollisen yhteiskunnan ihmiset tekevät, koska suorittavia ja fyysisiä töitä ei enää ole? Ihmiskunnalla on vain yksi ulospääsy tästä helvetistä, ja se on avaruus. Se on ainoa ratkaisu maapallon pelastamiseksi.”

Tulevaisuudesta kiinnostuneet johtajat pyrkivät pelastamaan maapallon kolmella lääkkeellä: taloudellisella, sosiaalisella ja ekologisella kestävyydellä. Sosiaalipolitiikan kohtalo on sidottu näihin päämääriin. Sosiaalipolitiikka ei voi viedä ihmistä avaruuteen, jos maapallo käy elinkelvottomaksi. Mutta onko sosiaalipolitiikalla tutkimuksella enää mitään annettavaa näiden jättiläishaasteiden voittamisessa? Kaikkietävä Google osoittaa, että sosiaalipolitiikalla menee hyvin suhteessa esimerkiksi sosiologiaan. Googlen skannaamiin miljooniin kirjoihin kohdistuva haku kertoo, että sosiaalipolitiikan käyttö kirjallisuudessa lisääntyi voimakkaasti

ennen vuosituhannen vaihdetta (books.google.com/ngrams). On silti pakko myöntää, että sosiaalipolitiikan asema tieteenä ja oppiaineena on Suomessa kyseenalaistettu.

Helsingin yliopistossa sosiaalipolitiikan laitoksen nimi muuttui vuonna 2004 yhteiskuntapolitiikan laitokseksi, sittemmin yhteiskuntapolitiikka sulautui osaksi sosiaalitieteiden laitosta, oppiaineksi tuli yhteiskuntapolitiikka ja sosiaalipolitiikka katosi oppiaineiden joukosta. Sosiaalipolitiikan heikentymisen syitä voi etsiä historiasta. Sosiaalipolitiikan juuret akateemisena tutkimusalueena kytkeytyvät työväenkysymykseen, teollistumiseen ja hyvinvointivaltion rakentamiseen.

Eino Kuusi (1880–1936) oli suomalaisen sosiaalipolitiikan ensimmäinen systematisoija. Kuuselle sosiaalipolitiikan tarkoituksena oli – Bismarckilaisessa hengessä – että ”eri yhteiskuntaluokat taloudellisessa suhteessa lähenevät toisiansa, niiden osallisuus kulttuurin hedelmiin tasoittuu, ja luokkavastakohdat lievenevät” (Kuusi 1931, 17). Sosiaalipolitiikasta tuli oppiaine heti sodan jälkeen perustettuun Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan (Rahkonen 2004). Virkaanastujaisesityksessään vuonna 1948 ensimmäinen sosiaalipolitiikan professori Heikki Waris viittasi Eino Kuuseen toteamalla

”sosiaalipolitiikan seisovan sillalla, joka vie tieteen maailmasta käytännöllisen toiminnan maailmaan” (Waris 2001, 269). Alun perin toteamuksen esitti saksalainen kansantaloustieteen ja sosiaalipolitiikan tutkija, pitkäaikainen sosiaalipoliittisen yhdistyksen (Verein für Sozialpolitik) puheenjohtaja Gustav Schmoller(1838–1917).

Aluksi sosialistinen työväenliike suhtautui sosiaalireformismiin kielteisesti. Waris (2001, 270–271) kuvasi asennetta seuraavasti: ”Työväenliikkeen suuret ja pienet profeetat suhtautuivat halveksien ja yliolkaisesti sosiaalipoliitikkojen lupamiin pikkuparannuksiin, jotka vain pitkittäisivät perikatoon toimitun kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen kuolinkamppailua”. Toisen maailmansodan jälkeen sosiaalipolitiikasta tuli teollistumisen, kaupungistumisen ja palkkatyöyhteiskunnan ristiriitojen sovittamisen menestyksekkäs sosiaalinen insinööritiede. Heikki Waris kutsui sitä ”teollisen sosiologian” uudeksi askeleeksi, kriitikot ”valtiolliseksi selvityssosiologiaksi” (Urponen 1979, 131–132). Nimestä riippumatta tulokset vakuuttivat. Jälkeenpäin ei voi kuin hämmästellä sosiaalipoliittisen tutkimuksen särmää. Se pohjusti hyvinvointivaltiota rakentavia lakeja sodanjälkeisinä vuosikymmeninä. Sosiaalipolitiikan ristiriitoja sovittava voima oli ehtymätön.

Vuonna 1981 Elinkeinoelämän valtuuskunta julkaisi raportin Minne menet hyvinvointiyhteiskunta? (EVA 1981). Toimitusjohtaja Max Jakobsonin nyrkkisäännön mukaan markkinatalous saattoi toimia vain silloin, jos julkinen sektori ei nouse yli 40 prosentin bruttokansantuotteesta. Kirjoitushetkellä osuus oli juuri tuolla rajalla. Edessä oli

kuitenkin vielä kokonainen vuosikymmen hyvinvointivaltion rakentamista ja erityisesti palveluiden – muun muassa julkisen päivähoidon ja varhaiskasvatuksen – kehittämistä.

Pysäytetään kuitenkin ajanlasku 1990-luvun alkuun. Hyvällä syyllä voi sanoa, että tuolloin työväenkysymys oli ratkaistu, teollistumisen aiheuttavat jännitteet purettu ja hyvinvointivaltio melkein valmis. Naisten työllisyysaste oli noussut yli 70 prosenttiin, miesten yli 75 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömyys oli tuntematon ilmiö. Köyhyys ja syrjäytyminen oli marginaalinen ongelma, joka koski lähinnä vain kansanomaisesti nimettyä ”puliukkojen” ryhmää.

Pohjoismaat olivat onnistuneet näyttämään maailmalle miksi mehiläinen osaa lentää: kireä verotus ja laaja julkinen sektori eivät romuttaneet pohjoismaiden kilpailukykyä ja työnteon kannustimia. Päinvastoin me onnistuimme yhdistämään sosiaalisen ja taloudellisen menestyksen ainutlaatuisella tavalla. Voittokruunua kirkasti, että juuri samaan aikaan sosialistiset suunnitelmataloudet romahtivat yksi toisensa jälkeen.

Sosiaalipoliitikkojen kiinnostus kohdistui uusiin ilmiöihin kuten elämäntavalliseen tutkimukseen, post-modernismiin, sosiaalisiin konstruktioihin ja kielelliseen hallintaan sekä evoluutio-teorian sovelluksiin yhteiskuntatieteissä (Nurminen 1999; Rahkonen 2004). Sosiaalipolitiikan nimissä tutkittiin muuta kuin sosiaalipolitiikkaa. Edeltäjäni J. P. Roos puhui yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen harharetkistä, vaikka tosin määritteli ilmiön suppeammin (Roos 2012). Harharetkien seurauksena tutkimuksessa hämärtyivät sosiaa-

lipolitiikan tärkeät peruslähtökohdat: työväenkysymys, teollistuminen ja hyvinvointivaltio.

Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan professori Olavi Riihinen ennusti vuonna 1992 toimittamassaan kirjassa *Sosiaalipolitiikka 2017*, että köyhyys ja eriarvoisuus ovat palaamassa Suomen vitsauksiksi. Kirja toimitettiin sosiaalipolitiikan laitoksella ja sen vuosiluku viittasi Suomen 100-vuotisjuhlaan. Riihisen varoituksia ei kuunneltu. Suuren laman jälkeen taloustiede otti sosiaalipolitiikan paikan suomalaista yhteiskuntaa suuntaavana ”hovitieteenä”. Kiivaimmat väittivät, ettei sosiaalipolitiikkaa enää tarvita, koska hyvinvointivaltion aika on ohi. Nyt voi kysyä: olisiko sosiaalipoliittisen tutkimuksen merkitys ehkä säilynyt, jos se olisi pyydytellyt hyvinvoinnin ja sosiaalipoliittisten järjestelmien tutkimuksessa?

Helsingin Sanomien politiikan ja talouden esimies Marko Junkkari (HS, Merkintöjä, 1.9.2013) huhui Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitokselle ja kyseli, mistä löytyisi uusi Pekka Kuusi. Vastasimme yhdessä laitoksen johtajan Keijo Rahkosen kanssa Junkkarille myöntämällä, että sosiaalitieteiden yhteydet poliittiseen ja hallinnolliseen kenttään ovat heikentyneet. Sosiaalitieteilijät ovat toistuvasti muisuttaneet eriarvoistumisen, köyhyyden ja syrjäytymisen seurauksista. Päätöksentekijät kuitenkin vieroksuvat sosiaalipoliittisen tutkimuksen tuloksia siksi, etteivät he pidä niistä – varsinkaan silloin, kun tutkimus osoittaa, miten oikeudenmukaisuuden ja yleisen edun nimissä toteutettu politiikka suosiikin vain pientä eliittiä, kun muut kärsivät. Esimerkiksi tästä käy väittely tuloero-

jen hyvinvointivaikutuksista (Hiilamo & Kangas 2012).

Usein vaikuttaa siltä kuin sosiaalipolitiikkojen varoitukset olisivat kiusallisia riitasointuja, jotka lähinnä häiritsevät päätösten valmistelussa. Sen sijaan hallitus hakee mieluummin myötäsukaisia visioita akateemisesti kyseenalaisista tilaustöistä ja konsulttiselvityksistä. Miten sosiaalipolitiikka voisi saada jälleen ääntään kuuluville keskustelussa ajankohtaisista yhteiskunnallisista kysymyksistä? Sosiaalipolitiikan aseman palauttaminen vaatii yhtäältä teoreettista ja metodologista kehitystyötä ja toisaalta harharetkien jälkeen tieteenalan identiteetin selventämistä (vrt. Urponen 1979).

Kriitikot ovat syyttäneet yhteiskuntatieteitä hämäräksi ja tarkoituushakuisiksi verrattuna eksakteihin ja objektiivisiin luonnontieteisiin. Yhteiskuntatieteet käsittelevät ilmiöitä, joista meillä jokaisella on ihmisinä omaa tai läheltä seurattua kokemusta (Nature 2012). Siksi tutkimustulokset voi helposti sivuuttaa itsestään selvinä tai merkityksettöminä.

Todellisuudessa yhteiskuntatieteet ovat sekä metodologisesti että älyllisesti haastavia juuri siksi, että niiden tutkitut ilmiöt ovat erittäin monimutkaisia, alati muuttuvia ja sääntöihin alistumattomia. Miten kuvata eksaktisti vaikkapa sote-uudistusta tai Syyrian sisällissotaa? Tulokset ovat – se myönnettäköön – toisinaan ilmeisiä. Mutta yhtä lailla arkijärkeen perustuva vastaus saattaa osoittautua vääräksi. Tämä pätee esimerkiksi niin kutsuttuun tulojen uudelleenjaon paradoksiin. Monet uskovat, että köyhyyttä voidaan lievittää osoittamalla mahdollisimman suuri osa

sosiaalimenoista pienituloisimmille. Todellisuudessa köyhyyttä on eniten niissä maissa, joissa vain köyhyyden lievittämiseen tarkoitettujen sosiaalimenojen osuus on korkein (Korpi & Palme 1998). Keski- ja hyvätuloiset maksavat enemmän veroja niissä maissa, joissa he itse saavat vastinetta rahoilleen – samalla köyhyys vähenee. Hyvinvointivaltiota kannatetaan eniten siellä, missä tarveharkintaisia etuja on vähiten.

Sosiaalipoliittiset ongelmat ovat ylikansallisia – ja onneksi myös Suomen sosiaalipoliitiikan tutkimuksesta on tullut aikaisempaa kansainvälisempää. Siitä saamme paljolti kiittää Olli Kankaan Suomeen juurruttamaa vertailevan sosiaalipoliitiikan perinnettä (Kangas 1991). Pohjoismaista mallia on myös viety arabimaihin ja Kiinaan. Tämänkaltaisen ristivalotus auttaa meitä ymmärtämään enemmän omasta maastamme, mutta myös siitä, miten universaaleja sosiaalipoliittiset kysymyksenasettelut ovat.

Muutoksen kuvaaminen ja selittäminen on keskeisin yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen haaste. Emme voi sanoa mitään relevanttia emmekä yleistä tutkimistamme ilmiöistä, jos emme kykene havaitsemaan ja teoretisoimaan niissä tapahtuvia muutoksia. Tämä edellyttää sitä, että meillä on käytettävissä samasta tutkimuskohteesta – oli pa se jonkun maan hyvinvointivaltio tai rakennemuutoksen kourissa kampaileva kaupunki, arvioitavana oleva kehittämishanke tai politiikkareformi, pitkäaikaistyötön tai huostaan otettu lapsi – mahdollisimman useita perättäisiä havaintoja.

Sosiaalipoliitiikan tutkimuksessa tunnustetaan nykyisin myös se, että jul-

kiset palvelut ja tulonsiirrot eivät ole vain kustannuksia, vaan samalla myös investointeja. Havainto on itsestään selvä: yksikään maanviljelijä ei voi olla tekemättä eroa leipäviljan ja siemenviljan välillä. Mutta sosiaalipoliittisten investointien tuoton laskeminen on vaikea tehtävä. Paneeliaineistot ja niiden analysointimenetelmät ovat onneksi yleistymässä sosiaalipoliitikassa. Näillä taloustieteiltä ja epidemiologialta lainaamalla välineillä sosiaalipoliitikka kykenee vastaamaan tieteelliseltä tiedolta vaadittavaan teoreettiseen ja metodologiseen haasteeseen.

Kysymys sosiaalipoliitiikan identiteetistä on vaikea. Syksystä 2008 alkanut talouskriisi osoittautui uusklassisen taloustieteen älylliseksi romahdukseksi (Krugman 2010). Taloustieteen perimmäiset oletukset – ajatus itseohjautuvista markkinoista, kohtuullisen pysyvistä ja kontekstiin sitomattomista preferensseistä ja itsekkästä käyttäytymisestä – ovat joutuneet kyseenalaisiksi. Sen sijaan sosiaalipoliitiikan peruslähtökohdat – työväenkysymys, teollistuminen ja hyvinvointivaltio – ovat tulleet uudella tavalla ajankohtaisiksi.

Taloustieteen hegemonia näkyi 1990-luvun jälkeen selvimmin työväenkysymyksessä. Siinä missä sosiaalipoliitikot olivat korostaneet työvoiman kysynnän merkitystä työttömyysongelman ratkaisussa, taloustieteilijät painottivat työvoiman tarjontaa lisääviä toimia, ennen muuta sosiaaliturvan kannustimien parantamista. Nyt tiedämme, että perusturvaan kohdistuneen kannustinpolitiikan tulokset ovat olleet masentavia: työllisyysaste on laskenut rajuin juuri niiden keskuudessa, joita on kannustettu ankarimmin

työmarkkinoille. Niin kutsuttu aktiivointipolitiikka on tehnyt uhreista syylisiä ja työttömyysturva on menettänyt merkityksensä eräänlaisena odotusajan korvauksena. Ovet työmarkkinoille eivät avaudu – tai jos avautuvatkin, ne johtavat vain eteisaulaan, joissa lyhyitä aktiivitoimenpiteitä seuraa taas pitkä odottelu ulkopuolella.

Elintason nousu on antanut palkkatyölle lisää itsensä toteuttamisen mahdollisuuksia. Työstä on samalla tullut myös keskeisin moraalisen hygienian muoto: kunnan kansalainen antaa työssä parhaansa omaksi ja yhteiseksi hyväksi. Työtä vailla olevat menettävät työmarkkina-asemaan liittyvän statuksen lisäksi mahdollisuuden luoda työelämään liittyviä verkostoja ja hankkia työssä tarvittavia kykyjä ja taitoja. Kaikessa karuudessaan voidaan todeta, että työttömyys on aluksi työtä vailla olemisen seuraus, mutta pitkittyessään siitä tulee työttömyyden syy. Näin huonousaisuus luo huonousaisuutta. Syvä yhteiskunnallinen kahtiajako kulkee niiden välillä, jotka ovat työssä ja jotka eivät ole työssä.

Raija Julkunen (1999, 68) piti jo vuonna 1999 sosiaalipolitiikan hankalimpana kysymyksenä sitä, mitä tehdä niille vähän tuottaville tai vammaisille ihmisille, joita normalityömarkkinat eivät työllistä. 14 vuotta myöhemmin meidän on valitettavasti vastattava: emme tiedä. Samaan aikaan talouden globalisaatio ja teknologinen murros ravistelevat työelämää. Pekka Kuusen sosiaalipolitiikka oli maatalousvaltaisen Suomen tie teollistamiseen (Tuomioja 2002). Nyt sosiaalipolitiikkaa tarvitaan teollisuuden purkamisessa ja tämän prosessin rin-

nalla kulkevan eriarvoisuuden kasvun hillitsemisessä.

Globaalin talouden tulonjakoa kuvaa niin kutsuttu turnausvaikutus: aavistuksen verran toisia parempi voi helposti voittaa koko potin ja jättää muut nuolemaan näppejään (Rosen 1981). Oikeudenmukaisuusteorioissa väitellään siitä, millä perusteella kenelläkään voi olla oikeutta kieltää koripallojoukkuetta maksamasta Wilt Chamberlainin kaltaiselle huippukoripalloilijalle esimerkiksi sata kertaa enemmän kuin keskinkertaiselle pelaajalle (Launonen 2013, 72–73). Turnausvaikutuksen logiikka on yksinkertainen. Mitä laajemmat markkinat ovat, sitä suuremmista poteista pelataan ja sitä enemmän eriarvoisuus lisääntyy. Finanssimaailman kultasormien lisäksi onnekkaita nörtti-nuurukaiset ovat ansainneet muutaman vuoden työllä omaisuuksia, joista entisaikojen vuosikymmeniä uurastaneet yrittäjät eivät uskaltaneet edes haaveilla. Yhdysvaltalaisen talouslehti Forbesin mukaan maailmassa oli vuonna 2000 yhteensä 470 miljardööriä ja vuonna 2013 jo 1426.

Sosiaalipolitiikan suurin saavutus, suomalainen hyvinvointivaltio, on kriitikoiden mielestä ollut aina liian suuri ja kallis – ja siksi romahduspisteessä. Tällä kertaa sitä uhkaa paitsi uusliberalistinen ideologia myös aidot ongelmat: väestön ikääntyminen, tulojen ja terveyden eriarvoisuus sekä universaalien palveluiden rapautuminen. Työväenkysymys, teollistuminen ja hyvinvointivaltio ovat siis jälleen polttavia yhteiskunnallisia ongelmia.

Sosiaalipoliittisen tutkimuksen uusia näkökulmia on etsitty monelta suun-

nalta. Katri Vertiö (myöh. Hellsten) julkaisi vuonna 1967 hämmästyttävän kaukonäköisen kirjan *Maailma* vuonna 1985 ja sen sosiaalipolitiikka. Vertiö ennusti, että vuonna 1985 elintaso saa syvemmän merkityksen, jossa inhimillisillä arvoilla, ihmisen sopeutuvuudella ja viihtyisyydellä on keskeinen asema: ”Sosiaalipolitiikka on tulossa koordinoituksi koko inhimillisen elämänalueen käsittäväksi järjestelmäksi.” Vertiön mukaan sosiaalipolitiikka pyrkii tulevaisuudessa – siis vuonna 1985 – yhä enemmän ehkäisemään ennalta tilanteita, jotka aiheuttaisivat avuntarvetta sen sijaan, että ”aikaisemmin on keskitytty auttamaan huoltavin toimenpitein hätätilanteen sattuessa”. Pekka Himanen (2013, 95) ehdotti Kestävän kasvun malli –kirjassa Suomelle siirtymistä hyvinvointia edistävään hyvinvointivaltioon.

Nämä visiot ovat poliittisesti houkuttelevia, mutta ne eivät seiso Heikki Wariksen kuvaamalla sillalla, joka vie tieteen maailmasta käytännön toiminnan maailmaan. Sen sijaan tuolla sillalla on edelleen William Beveridgen (1942) raportin viisi jättäjäistä: puute, sairaus, tietämättömyys, kurjuus ja toimettomuus.

Sosiaalipolitiikan on siis syytä palata juurilleen. Pragmaattinen perustelu sosiaalipolitiikan tutkimukselle on yksinkertainen: tarvitsemme tietoa siitä, miten ohjaamme yhteisiä resursseja niin, että puute, sairaus, tietämättömyys, kurjuus ja toimettomuus väistyisivät mahdollisimman tehokkaasti. Tutkimuksessa, opetuksessa ja päätöksenteossa on tunnettava sosiaalipoliittisten järjestelmien yksityiskohdat, jotta niitä

voidaan muuttaa kulloistenkin tarpeiden ja preferenssien mukaan.

Sosiaalisten riskien tarkastelu on edelleen pätevä lähestymistapa sosiaalipolitiikkaan. Riskien käsitettä on kuitenkin laajennettava. Kyse on kaikista ihmisen hyvinvointia vaarantavista tekijöistä. Yhdysvaltalainen riskianalytikko Nassim Nicholas Taleb (2007) puhuu mustista joutsenista eli ennalta arvaamattomista mutta vaikutuksiltaan erittäin laaja-alaisista tapahtumista. Paitsi kansainväliseen talouteen myös ympäristön muutokseen sisältyy tulevaisuudessa riskejä, jotka on otettava huomioon sosiaalipolitiikassa. Jotkut niistä – kuten ilmastonmuutos – voivat olla mustien joutsenien kaltaisia. Uusi sosiaalipolitiikka tunnistaa ja tunnustaa sen, että luonto on ihmisen hyvinvoinnin perustavin lähtökohta.

Emme saa myöskään unohtaa sitä, että jokaisen riskin vastapari on tuotto-mahdollisuus. En tarkoita nyt tuotolla niinkään rahallista voittoa, vaan hyvinvoinnin lisääntymistä. Tarvitsemme enemmän tietoa siitä, miten kriisitilanteisiin joutuneet ihmiset ja yhteisöt selviytyvät ja mitkä tekijät auttavat heitä pärjäämisessä. Tämä tieto luo pohjan sosiaalisten mahdollisuuksien politiikalle (Hiilamo & Saari 2010).

Meidän tulisi myös tietää enemmän myönteisistä mustista joutsenista eli siitä, miten valtiot voisivat hyötyä enemmän muutamien yksilöiden ainutlaatuisista innovaatioista ja onnekkaita sattumista sekä laajemmin teknologisista keksinnöistä hyvinvoinnin edistämisessä (Himanen & Castells 2013).

Peräti 588-sivuisessa väitöskirjassaan Kyösti Urponen (1979, 464) päätyi lopulta siihen, ettei ole olemassa sosiaalipolitiikka yleisessä mielessä, vaan erilaisia kulloiseenkin yhteiskuntarakenteeseen ja sen ongelmiin sidoksissa olevia sosiaalipolitiikkoja. Sosiaalipolitiikka kytkeytyy siis nyt taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyYTEEN. Sosiaalipolitiikka lähestyy taloudellista kestävyyttä ihmisten hyvinvoinnin näkökulmasta, sosiaalista kestävyyttä yksilöiden ja yhteisöiden toimintakyvyn näkökulmasta ja ekologista kestävyyttä uutena sosiaalisena riskinä, joka on integroitava sosiaalipoliittisiin malleihin (Helne ym. 2012).

Pekka Kuusen menestys perustui siihen, että hän onnistui yhdistämään sosiaalipolitiikan Suomen taloudellisen kasvun ohjelmaan. Sitä ennen ja sen jälkeen sosiaalipolitiikka on koettu taloudelliseksi rasitukseksi. Sosiaalipolitiikka on todellisuudessa investointi ihmiskunnan tulevaisuuteen. Uusi sosiaalipolitiikan tutkimus voi yhdistää taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyYDEN tavoitteet ratkaisemalla jälleen kerran työväenkyösyn, teollistumisen ja hyvinvointivaltion haasteet.

VIITE

¹ Puheenvuoro perustuu Helsingin yliopistossa 4.12.2013 pidettyyn professorin juhlaluentoon.

LÄHTEET

EVA (1981) Eva-raportti 1981: Minne menet hyvinvointiyhteiskunta? Helsinki: Elinkeinoelämän valtuuskunta.

Beveridge, William (1942) *Social Insurance and Allied Services*. London: His Majesty's Stationery Office.

Helne, Tuula & Hirvilampi, Tuuli & Laatu, Markku (2012) Sosiaalipolitiikkaa rajallisella maapallolla. Helsinki: Kela.

Hiilamo, Heikki & Kangas, Olli (2012) Väärin profettojen jäljillä. Kahdeksan erää tuloerojen vaarallisuudesta. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (2), 124–133.

Hiilamo, Heikki & Saari, Juho (toim.) (2010) *Hyvinvoinnin uusi politiikka*. Johdatus sosiaaliin mahdollisuuksiin. Helsinki: Diak.

Himanen Pekka & Castells Manuel (toim.) (2013) *Kestävän kasvun malli*. Globaali näkökulma. Helsinki: Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 22/2013.

Himanen, Pekka (2013) Suomen malli: kohti kestävä kehitysmallia? Teoksessa Himanen Pekka & Castells Manuel (toim.) *Kestävän kasvun malli*. Globaali näkökulma. Helsinki: Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 22/2013, 77–110.

Kangas, Olli (1991) *The Politics of Social Rights*. Studies in the Dimensions of Sickness Insurance in OECD Countries. Edsbruk: Swedish Institute for Social Research.

Julkunen, Raija (1999) Aktivoivan sosiaalipolitiikan hämmennykset. Teoksessa Nurminen, Eija (toim.) *Sosiaalipolitiikan uudet avaukset (opintomoniste)*. Helsinki: Helsingin yliopiston avoin yliopisto, 59–69.

Korpi, Walter & Palme, Joakim (1998) The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality, and Poverty in the Western Countries', *American Sociological Review* 63 (5): 661–87.

Krugman, Paul (2010) Kuinka taloustieteilijät saattoivat olla niin väärässä? Teoksessa Sitra. *Kriisin jälkeen*. Helsinki: Sitra, 25–38.

Kuusi, Eino (1931) *Sosiaalipolitiikka I-II*. Porvoo: WSOY.

Launonen, Reima (2013) *Kuningasjako*. Miksi verotus on oikein. Helsinki: Into.

Nature (2012) *A different agenda*. Editorial. *Nature* 487, 271. doi:10.1038/487271a

Nurminen, Eija (toim.) (1999) *Sosiaalipolitiikan uudet avaukset (opintomoniste)*.

- Helsinki: Helsingin yliopiston avoin yliopisto.
- Rahkonen, Keijo (toim.) (2004) Sosiaalipolitiikasta yhteiskuntapolitiikkaan. Sosiaalipolitiikan laitos 1945–2003. Helsinki: Yhteiskuntapolitiikan laitoksen tutkimuksia 1/2004.
- Riihinen, Olavi (toim.) (1992) Sosiaalipolitiikka 2017: näkökulmia suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen ja tulevaisuuteen. Juva: WSOY.
- Roos, J. P. (2012) Yliopisto ja minä: pitkät jäähyväiset. *Yhteiskuntapolitiikka* 77(6):681–687.
- Rosen, Sherwin (1981) The Economics of Superstars. *American Economic Review* 71 (5): 845–858.
- Taleb, Nicolas Nassim (2007) *The Black Swan. The Impact of the Highly Improbable*. London: Penguin Books.
- Tuomioja, Erkki (2002) Pekka Kuusi ja 60-luvun sosiaalipolitiikka Suomen suunnannäyttäjänä. *Janus* 10 (4), 308–320.
- Urponen, Kyösti (1979) Sosiaalipolitiikka soveltava yhteiskuntatieteenä. Teoreettis-historiallinen analyysi sosiaalipolitiikkatieteen problematiikasta. Turku: Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimuksia.
- Waris, Heikki (2001) Sosiaalipolitiikka tieteenä ja käytäntönä (alun perin 1948). Teoksessa Risto Eräsaari & Keijo Rahkonen (toim.) *Työväenkysymyksestä sosiaalipolitiikkaan*. Helsinki: Gaudeamus, 269–275.